

4 Varhaiskasvatus

Vastuualueet: varhaiskasvatus, esiopetus

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatusjohtaja

Varhaiskasvatuksen toimiala tarjoaa lakisääteistä, laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatusta ja esiopetusta sekä kerhotoimintaa sipoolaisille lapsille. Palveluvalikkoa laajentavat kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet ja kuntalisät sekä palveluseteli. Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Toimintaympäristö ja sen muutokset vuosina 2024–2026

Sipoossa varhaiskasvatuspalveluiden toimialalla on ollut poikkeuksellisen paljon muutoksia. Kaksi palvelusetelipäiväkotiä lopetti toimintansa kannattamattomana ja kunta siirsi toiminnan itselleen. Nämä päiväkodit kalustettiin, niihin rekrytoitiin henkilökunta ja hankittiin toimintamateriaali toiminnan käynnistämiseen. Kustannuksiin ei voitu varautua ennakoon, koska muutoksista päätettiin vasta talousarviopäätösten jälkeen 2023. Tulevan talousarviovuoden 2024 laadintaa hankaloittaa, ettei vielä ole tiedossa muutosten todelliset kulut.

Kunnan järjestelyt Etelä-Sipoon päiväkotiratkaisujen parantamiseksi ovat valmistumassa ja uusi Västerskogin paviljonkipäiväkoti otettiin käyttöön 1.8.2023. Landängens daghemin paviljonkipäiväkoti avaa ovensa 1.8.2024.

Painetta varhaiskasvatussektorille tuo myös edelleen jatkuva puute kelpoisesta henkilökunnasta. Lisäksi jotkut kunnat ovat tästä syystä päättäneet nostaa varhaiskasvatuksen palkkoja, jolloin alalle on syntynyt ns. palkkakilpailua. Palkkojen sopimuskorotukset ovat myös olleet poikkeuksellisen suuria ja Sipoossa päätettiin osoittaa järjestelyvaraeräkorotuksia tukemaan rekrytoinnin houkuttelevuutta. Nämä muutokset ovat lisänneet Sipoon varhaiskasvatuksen kustannuksia.

Perheissä huoltajat palaavat töihin aiempaa aikaisemmin ja he tarvitsevat yhä nuoremmille lapsille varhaiskasvatuspaikan. Tilanne on vähentänyt varhaiskasvatuspaikkojen riittävyyttä kunnassa ja tilanteeseen varaudutaan laatimalla yhdessä kunnan muiden toimialojen kanssa varautumissuunnitelma riittävän kapasiteetin varmistamiseksi.

Valtakunnallinen kaksivuotinen esiopetuskokeilu, johon Sipoon kunta valittiin kokeilukunnaksi, päättyi toukokuussa 2024. Tämän jälkeen kokeilun tuloksia arvioidaan valtakunnallisesti ja päätetään jatkosta. On mahdollista, että kokeilun jälkeen päädytään kaksivuotiseen esiopetukseen, jossa lapset siirtyvät velvoittavaan esiopetukseen sinä vuonna, kun täyttävät viisi vuotta. Ennakoivaa varautumista mahdolliseen muutokseen tehdään yhdessä koulutuksen toimialan kanssa.

Tavoite valtuustokaudelle	Sitova tavoite 2024	Mittari	
Tulosalue/-yksikkö Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	Varhaiskasvatuksen työntekijöiden veto- ja pitovoimaa kasvatetaan uusien työntekijöiden perehdytys- ja mentorointiohjelmalla. Perehdytyksen käsikirjaa uudistetaan.	Mentorointimenetelmän kokeilu uusille työntekijöille aloitetaan vähintään neljässä päiväkodissa toimintavuoden 2024 aikana.	●
	Toteutuma (OVK, TP)		
	Henkilökunnalle suunnatut Mapakoulutukset aloitetaan. Koulutus	Varhaiskasvatuksen henkilöstöstä vähintään 10% on	●

Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	antaa valmiuksia lasten väkivaltatilanteiden ja aggressiivisen käyttäytymisen ennaltaehkäisyyn ja turvalliseen hoitoon.	suorittanut koulutuksen vuoden 2024 aikana. Koulutuksella parannetaan henkilökunnan osaamista ja saadaan varmuutta haastaviin vuorovaikutustilanteisiin.	
	Toteutuma (OVK, TP)		
Parannetaan lastemme ja nuortemme hyvinvointia	Lasten liikunta-aktiivisuutta tuetaan järjestämällä huoltajille ja lapsille yhteisiä toiminnallisia ulkotapahtumia kaikissa varhaiskasvatustyksissä	Jokaisessa päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä esiopetusryhmässä järjestetään vähintään yksi toiminnallinen perheiden ulkotapahtuma vuoden 2024 aikana.	●
	Toteutuma (OVK, TP)		
			●
	Toteutuma (OVK, TP)		
			●
	Toteutuma (OVK, TP)		

VAKAN tulosalueena on Varhaiskasvatuksen toimiala.

Riskianalyysi

Vuonna 2024 varhaiskasvatuksen toimialan riskit kohdistuvat pääosin operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin.

Operatiivisena erittäin vakavana riskinä on kelpoisuusehdot täyttävien varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen sosionomien puute avoimena oleviin tehtäviin. Lisäriskinä on, ettei saada lainkaan työntekijöitä kelpoisuusvaatimusten vuoksi täyttämättä jääneisiin toimiin. Myös lakisääteisten sijaisten saaminen henkilöstön sairastamis- tai vuosilomatilanteissa on haastavaa. Riskien toteutuessa kunnassa ei voida noudattaa varhaiskasvatuslain velvoitteita ja pahimmassa tapauksessa kunnassa ei voida järjestää riittävästi lakisääteistä varhaiskasvatusta.

Operatiivisena erittäin vakavana riskinä on myös avainhenkilöriski. Uudessa organisaatorakenteessa varhaiskasvatusjohtajalla ei ole tehtävän vaatimuksiin soveltuvaa ja riittävää työresurssia omaavaa sijaista. Riskitilanteessa osa varhaiskasvatusjohtajan tehtävistä jää hoitamatta ja asioita jää hiljaisena tietona yhden henkilön varaan.

Taloudellinen vakava riski muodostuu, jos varhaiskasvatuspaikkojen tarpeen ennakointi ja hallinta epäonnistuvat. Riskin toteutuessa joudutaan tekemään kalliita ja nopeita toimenpiteitä, jotka kuormittavat taloudellisesti ja operatiivisesti myös muita kunnan toimialoja.

SITOVAT TALOUSTAVOITTEET VUONNA 2024**SITOVUUSTASO TOIMINTAKATE**

sis.+ ulk.erät	1 000€	TA 2023	VK 2024	KJ 2024	TAE 2024	TA 2024
TULOT		1 200	1 200			
MENOT		- 18 443	- 21 116			
TOIMINTAKATE		- 17 243	- 19 916	-	-	-
Menot euroa/asukas		- 807	- 904	-	-	-

Varhaiskasvatus	TA 2023	TAEVK 2024	TAEKJ 2024	TAE 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
sis.+ ulk.erät							
Toimintatuotot	1 200	1 200	0	0	0	0	0
Myyntituotot	0	0					
Maksutuotot	1 200	1 200					
Tuet ja avustukset	0	0					
Muut toimintatuotot	0	0					
Toimintakulut	-18 443	-21 116	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-9 433	-11 022					
Palveluiden ostot	-1 559	-2 072					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-163	-257					
Avustukset	-3 960	-3 880					
Muut toimintakulut	-3 329	-3 885					
Toimintakate	-17 243	-19 916	0	0	0	0	0

Keskeiset muutokset toiminnassa ja niiden taloudelliset vaikutukset vuonna 2024

Varhaiskasvatuksen toimintakulut nousevat 14,5 % verrattuna edellisen vuoden talousarvioon.

Toimintakulujen muutos johtuu pääasiassa seuraavista syistä:

- Henkilöstökulut nousevat 16,9 % eli noin 1,6 milj. €.
 - kaksi uutta päiväkotia, palkat Taasjärven päiväkotia ja Talman päiväkotia
 - Västerskogin paviljonkipäiväkodin henkilöstön palkat yhden ryhmän osalta
 - Päiväkoti Miilin lisäryhmä, palkat 7kk
 - Landsängens daghem, yksi ryhmä palkat 5kk
 - varhaiskasvatusalan palkankorotukset: järjestelyvaraerät ja palkkojen sopimuskorotukset
 - varhaiskasvatuksen hallinnon suunnittelijan/päällikön tehtävä, joka sisältää myös varhaiskasvatusjohtajan sijaistamisenYhteensä henkilötyövuosien lisäys 32 htv.
- Palveluiden ostojen kustannukset lisääntyvät 32,9 % eli noin 500 000 €:
 - esioppilaiden määrä muualla vaihtelee
 - lyhytaikaiset keikkasijaiset ostetaan Sarastian sijaispalvelusta
 - ruuan hinnannousu ja ruokailijoiden lisääntyminen
 - palvelustelimaksut eivät alene arvioidusti.
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat - kustannukset nousevat 57,7 % eli noin 90 000e:
 - valtuustoaloite henkilökunnan työvaatetuksesta
 - toimintamäärärahat uusille toimipisteille.
- Sisäiset vuokrat nousevat 16,7 % eli noin 560 000 €:

- kaksi entistä palvelusetelipäiväkotiä: Taasjärven päiväkoti ja Talman päiväkoti
 - Västerskogin paviljonkipäiväkoti
5. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakimuutos v.2023 alensi monien perheiden varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja muutos heikentää kunnan asiakasmaksutuottoja vuoden 2024 aikana. Toisaalta kahden palvelusetelipäiväkodin toiminnan päätyttyä kunnallisten lasten määrä lisääntyi, ja se nostaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottoja jonkin verran. Toimintatuotto-odotukset pysyvät näistä syistä entisellä tasolla

Kunnanhallituksen hyväksymä toimintakate Varhaiskasvatuksen toimialalle on vuoden 2024 talousarviossa -18 237 000 €. Tämä ei monien muutosten vuoksi riitä kattamaan kuluja. Varhaiskasvatuslaki edellyttää kuntaa "järjestämään laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää" ja sen vuoksi varhaiskasvatuksen toimialan Talousarvioehdotus 2024 on toimintakatteeltaan -19 916 000 €.

Uudistettu tunnuslukuseuranta alkaen vuodesta 2022. Tästä alkaen on saatu enemmän tietoja suoraan järjestelmistä:

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024
• Kunnallinen varhaiskasvatus päiväkoti, pph ja esiopetus, lapsia	793	780	870
• Kunnallinen kerhotoiminta, lapsia	43	50	40
• Palvelusetelillä tuotettu varhaiskasvatus Sipoossa, lapsia	211	140	140
• Palvelusetelillä tuotettu varhaiskasvatus muissa kunnissa, lapsia	25	20	20
• Kelan yksityisen hoidon tuki, lapsia	71	70	70
• Kelan kotihoidontuki ja kuntalisä, lapsia	230	250	250
• Varhaiskasvatus yhteensä (kunnallinen, palveluseteli, yksityinen)	1143	1010	1150
• Varhaiskasvatuksen osuus 1–6-vuotiaista, %	83		82
• Väestön 1–6-vuotiaat 31.12. (Facta, kuntarekisteri)	1376	1360	1400
• Väestön 0–6-vuotiaat kunnassa 31.12. (Facta, kuntarekisteri)	1571		1570
• Väestön esikouluikäiset kunnassa 31.12. (Facta, kuntarekisteri)	264	265	240